

Thema Laag IQ

Geprotocolleerd maatwerk

Een behandeling die onvoldoende aansluit, hoeft niet meteen vervangen te worden. Vaak kan de vorm worden aangepast, terwijl de inhoud en werkzame principes behouden blijven. Dit noemen we **geprotocolleerd maatwerk**.

In deze werkvorm onderzoek je aan de hand van een casus hoe je dit in de praktijk kunt doen.

Doel

Inzicht krijgen in geprotocolleerd maatwerk en oefenen met het toepassen ervan in de praktijk.

Tijdsindicatie

75- 90 minuten (afhankelijk van groepsgrootte en casus)

Voorbereiding

- Lees vooraf individueel paragraaf 2.1. (terminologie) en hoofdstuk 7 (behandelen) uit de zorgstandaard Psychische stoornissen en een laag IQ.
- Denk tijdens het lezen alvast na over een casus uit je eigen werk: bij welke patiënt is sprake van een (vermoeden van een) laag IQ? Waar liep de behandeling vast of sloot deze onvoldoende aan?

Benodigheden

- *Fysiek:* flap-over of groot vel papier en stiften.
- *Online:* gedeeld document of digitaal whiteboard.

Stappenplan

STAP 1 - Hoe doen we het eigenlijk?(15 min)

In de zorgstandaard staat: *‘Om psychologische interventies bij patiënten met een laag IQ effectief in te zetten, is afstemming op maat nodig. Aanpassingen betreffen zowel de houding van de therapeut als de vorm waarin de interventies worden aangeboden.’*

De zorgstandaard gebruikt hiervoor vooral de term **geprotocolleerd maatwerk**. Daarbij:

- blijft de inhoud van reguliere behandelprotocollen het uitgangspunt;
- wordt de vorm aangepast aan wat de patiënt nodig heeft;
- wordt bij de afstemming rekening gehouden met het **cognitieve, adaptieve en sociaal-emotionele functioneren** van de patiënt;
- mogen aanpassingen de rationale of methodiek van het oorspronkelijke protocol niet aantasten.

- Geef jezelf een score van 0 tot 10 op de vraag: In welke mate passen jullie (binnen het team) geprotocolleerd maatwerk toe?
- Bespreek vervolgens gezamenlijk:
 - Waarom geef je jezelf deze score?
 - Welke vormen van maatwerk passen jullie nu al toe?
 - Wat maakt het soms lastig om behandelingen goed af te stemmen?

→ z.o.z.

Thema Laag IQ

Geprotocolleerd maatwerk

STAP 2 - Een casus uit de praktijk (10-15 min)

Eén deelnemer brengt een eigen casus in waarbij:

1. een reguliere behandeling werd ingezet;
2. sprake was van een (vermoeden van een) laag IQ;
3. de behandeling onvoldoende leek aan te sluiten.

De casusinbrenger beschrijft kort:

- de patiënt en de hulpvraag;
- wat de patiënt wil bereiken;
- het oorspronkelijke behandelplan;
- waar de behandeling vastliep of onvoldoende aansloot.

De andere deelnemers stellen alleen vragen om de casus beter te begrijpen. Bewaar mogelijke oplossingen voor de volgende stap.

STAP 3 - Van protocol naar maatwerk (30-40 min)

Onderzoek samen waar en hoe de behandeling beter kan worden afgestemd.

- Maak op een flap-over, groot vel papier of digitaal whiteboard drie kolommen:

Wat doen we nu?	Waar sluit dit onvoldoende aan?	Wat kunnen we aanpassen?
-----------------	---------------------------------	--------------------------

- Probeer de aanpassingen zo concreet mogelijk te maken. Beschrijf niet alleen **wat** je anders zou doen, maar ook **hoe** je dat in deze casus zou aanpakken. Gebruik ter inspiratie de aandachtspunten uit hoofdstuk 7.2 van de zorgstandaard:
 - flexibeler gebruik van protocollen;
 - voorbereidende trainingen inzetten;
 - eenvoudig en concreet communiceren;
 - theorie koppelen aan de praktijk;
 - het ondersteuningssysteem betrekken;
 - de mate van autonomie afstemmen op de patiënt.
- Welke aanpassing of combinatie van aanpassingen lijkt het meest kansrijk?
- Past de aanpassing nog binnen de rationale en methodiek van de oorspronkelijke behandeling?
- Hoe kan je met de patiënt evalueren of deze aanpassing werkt?

STAP 4 - Vertaling naar eigen praktijk (10 min)

Bespreek met elkaar:

- Welk inzicht uit deze casus neem je mee naar je eigen praktijk?
- Welke vorm van maatwerk zou je vaker of bewuster willen toepassen?
- Wat heb je nodig om dit ook daadwerkelijk te doen?

Verder aan de slag

Wil je je verder verdiepen in het herkennen van een laag IQ en het aansluiten bij wat een patiënt nodig heeft? Op de themapagina Laag IQ van SamenWijzer in de GGZ vind je achtergrondinformatie, praktische handvatten en andere werkvormen om samen verder te leren.

Ook heeft het Landelijk Kenniscentrum LVB heeft in Weten wat werkt verschillende interventies en methodieken gebundeld die in de praktijk worden gebruikt voor mensen met een LVB.